Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Sant Iscle i Santa Victòria

Dosrius

Ubicació

Comarca:	Maresme
Lloc/Adreça:	Plaça de l'església de Sant Iscle i Santa Victòria, s/n - Dosrius
Emplaçament	Al bell mig del casc antic de Dosrius, formant cantonada amb el carrer de Sant Antoni
Alçada:	147m

Coordenades:

Latitud:	41.59444
Longitud:	2.40659
UTM Est (X):	450544
UTM Nord (Y):	4604919

Classificació

Número de fitxa	08075-2
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Gòtic Modern Renaixement
Segle	XVI
Any	1526-33
Autoria de l'element:	Thomàs Barça (mestre de cases)
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPAC 8528
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Barcelona
Autoria de la fitxa	Adriana Geladó Prat
Data de registre de la fitxa:	dv., 01/12/2017 - 01:00

Descripció

Església de planta basilical d'una sola nau amb tres capelles laterals per banda i un absis poligonal capçat a ponent. La nau està coberta per una volta de creueria de cinc trams, separats per arcs torals apuntats. Alhora estan sostinguts per una sèrie de capitells adossats al parament i esculpits amb les figures dels evangelistes i altres imatges. Les arestes s'uneixen a la part superior amb claus de volta circulars i esculpides. Al seu torn, l'absis està cobert amb una volta de creueria radial, amb els culs de llàntia i la clau esculpits. Les capelles laterals també estan cobertes amb voltes de creueria (amb clau superior i capitells esculpits) i s'obren a la nau mitjançant arcs de mig punt adovellats, lleugerament apuntats. Cal exceptuar la primera capella de la banda de tramuntana, la qual està coberta amb una volta apuntada, s'obre a la nau mitjançant un gran arc apuntat adovellat i dóna accés al campanar. Als peus de la nau hi ha el cor, sostingut amb una volta de creueria rebaixada i delimitat amb una barana de pedra amb rosetons esculpits. Sota el cor hi ha l'accés al baptisteri, situat a la banda de tramuntana, i a la capella del Santíssim (amb absis semicircular), situada a migdia. Ambdues construccions estan cobertes amb voltes d'aresta i tenen rosetons circulars amb vitralls policromats. A la banda de tramuntana, al costat del baptisteri, hi ha el campanar i a continuació la sagristia, connectada amb la rectoria vella mitjançant un passadís alçat damunt del carrer. La nau s'ilumina amb finestres d'arc de mig punt adovellades i decorades amb vitralls policromats emplomats. Estan situades a l'absis i al mur de migdia de la nau. La façana principal presenta una portalada d'obertura rectangular amb la llinda plana i els brancals bastits amb carreus de pedra. L'intradós està motllurat i decorat amb feixos de columnes, amb els basaments ornamentats i els capitells esculpits amb testes angelicals i éssers fantàstics. Damunt de la llinda hi ha un timpà amb guardapols motllurat i decorat amb una venera d'estries radials esculpida a la pedra. Damunt del portal, tancat amb una porta metàl·lica, hi ha un rosetó adovellat amb vitralls emplomats. A la part superior del parament hi ha un finestra rectangular emmarcada amb carreus de pedra, que correspon a un sobrealçat de la coberta efectuat en època contemporania. Emmarcant la façana de la nau hi ha els rosetons corresponents al baptisteri i a la capella del Santíssim. Són circulars, bastits en pedra esculpida i presenten una motllura superior feta amb maons, que integra arcs de descàrrega. Tant la nau com l'absis estan reforçats per l'exterior amb contraforts de pedra, que originàriament incorporaven les canals i gàrgoles de desguàs de la coberta gòtica. A l'extrem sud-oest de l'edifici, envoltant bona part de l'absis i de la façana de migdia, hi ha la rectoria nova (edificada entre els anys 1943-48). Al seu costat, adossat a l'absis, hi ha un petit volum circular de secció cilíndrica i bastida amb maons, que integra les escales d'accés al pis superior de la sagristia.

Observacions:

Estilísticament, l'edifici està adscrit a l'arquitectura del gòtic epigonal i renaixentista. El paviment de la nau és de mosaic hidràulic de 20x20 cm i presenta un dibuix geomètric floral. En el passadís central hi ha una làpida sepulcral de pedra datada l'any 1776 pertanyent a la família Vallmajor, un dels llinatges principals de Dosrius. Entre les capelles laterals del costat de migdia hi ha un púlpit de pedra amb l'escala integrada al mur de la capella. Les imatges dels sants patrons de l'altar major foren un regal del notari de Mataró Monfort a la parròquia, un cop acabada la guerra Civil.

Història

La primera notícia documental directa de l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria apareix en una visita pastoral data el 16 de gener de 1304. En aquesta s'indica que tenia un sol altar dedicat a Sant Iscle. Tot i això, i tenint en compte que el terme de Dosrius està documentat des des l'any 936 i el castell des del 1073, cal suposar que hi havia un edifici anterior (de fet, l'any 1171, el temple apareix mencionat en el testament de Bernat de Dosrius) . En posteriors visites pastorals (anys 1308 i 1313) es continua mencionant

només l'altar de Sant Iscle, fins que l'any 1374 apareix citat un altre altar dedicat a Santa Victòria (entre d'altres). Les referències documentals als altars del temple continuen durant el segle XV (anys 1406, 1407, 1439 i 1497). L'edifici actual és conseqüència dels següents fets: l'any 1512, el Vicari General concedeix una llicència als obrers de la parròquia de Sant Iscle i Santa Victòria de Dosrius per construïr una capella i, damunt d'ella, el campanar (és el naixement de la capella gòtica de la banda de tramuntana i del campanar actual). Posteriorment, l'any 1526 es formalitza la construcció de l'església al mateix lloc de la vella, fet documentat en el contracte signat entre el sr. Thomàs Barça (mestre de cases) i els síndics de Sant Iscle i Santa Victòria (d'aquesta documentació es dedueix que el temple antic era d'una sola nau i estava capçada per un absis). Durant els segles XIX i XX, el temple és objecte de diverses reformes. Probablement a finals del segle XIX s'aixeca la teulada damunt de les voltes de la nau, creant un espai sobrealçat anomenat com el "quarto de les òlibes". Aquest espai protegeix la primitiva coberta, en la que s'observen els tremujals i els senyals de l'antiga teulada marcada damunt del morter de calç. Dins d'aquest espai també es conserva el torn manual utilitzat per pujar i baixar la llàntia central del temple. També es va sobrealçar el campanar i s'hi construí una escala de cargol (any 1899). A principis segle XX (any 1902) es va construïr el nou baptisteri i, posteriorment, la capella del Santíssim (1914-16). Entre els anys 1943 i 1948 es va fer la rectoria nova, adossada a l'extrem sud-oest de l'església, i s'obriren les dues finestres de l'altar major de majors dimensions. Posteriorment, entre els anys 1960 i 1965, s'aixecà el pis superior de la sagristia i s'arranjà l'accés al cor i al campanar. L'any 1968 s'inaugurà una nova campana (Victòria, Montserrat, Dolors) i es restaurà la que ja hi havia (Sebastiana, Mercè, Josefina). L'any 1987, la coberta del temple fou refeta novament amb una estructura de jàsseres metàl·liques. Durant la guerra Civil (1936-39), l'església fou saquejada i els seus altars destruïts (es destruí un retaule barroc dedicat al Sant Crist, les imatges barroques de Sant Francesc, la creu processional d'estil imperi i el retaule gòtic de Sant Aciscle i Santa Victòria, que fou trobat a Mataró). Durant tot aquest període, el temple fou apoderat pel 'comitè', destinant-lo a magatzem de gra, llavors i palla. Acabada la guerra, l'altar major fou reconstruït i, posteriorment, als anys 70 un altre cop.

Bibliografia

ALMERICH I PADRÓ, Paulina (1996). Una història diferent: les parròquies del Maresme. Vallgorguina: Associació Cultural Vallgorguina, p. 17, 20, 21, 36, 42, 49, 58, 66-67. ALSINA, Neus et al. (1994). L'Església de Sant Iscle i Santa Victòria. Dosrius: Arxiu Històric Municipal de Dosrius (inèdit). ALSINA BOIX, Neus; JUBANY PINÓS, M. Àngels (2018). "El municipi de Dosrius durant el segle XIX. Les transformacions en l'obra pública". XI Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme: el desenvolupament urbanístic dels pobles del Maresme. Vilassar de Mar: Centre d'Estudis Vilassarencs, p. 125-127. ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1995). Una ullada al passat: història gràfica de Dosrius, Canyamars i el Far (1900-1975). [Dosrius]: Ajuntament de Dosrius, p. 21-23, 26, 27, 30, 33, 59, 134, 149, 155, 156, 219. ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, L.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2005). Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius. [Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius], Núm. Ref.: I.R.01/001. AMAT I TEIXIDÓ, Jordi (2014). Retalls de la Guerra Civil al Maresme (1936-1939). Canet de Mar: Els 2 Pins, p. 490. GAVÍN I BARCELÓ, Josep Maria (1991). Maresme. Col. Inventari d'esglésies, 24. Barcelona: Pòrtic, p. 62. GRAUPERA I GRAUPERA, J.; BRIANSÓ I PALLÀS, A. (2007). El Maresme. [Vallbona de les Monges]: March, DL, p. 54. JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1988). "La Segona República i la Guerra Civil a Dosrius (1931-1939)". El Comú, núm. 3, p. 9-10. JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1989). "L'església de Sant Iscle i Victòria (I)". El Comú, núm. 6, p. 14-17. JUBANY I PINÓS, M. Àngels; ALSINA I BOIX, Neus (1989). "L'església de Sant Iscle i Victòria (II)". El Comú, núm. 7, p. 9-11. MADURELL I MARIMON, Josep Maria (1970). L'art antic al Maresme (del final del gòtic al barroc salomònic). Notes documentals. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, p. 66-67 (doc. 26). RAMIS NIETO, Josep. "Apunts per a una història de la guerra civil a Dosrius (1936-1939)". A Dosrius. Una visita al passat.

1-6 d'abril de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017. RAMIS NIETO, Josep. "El segle XIX a Dosrius. Entre la tradició i la modernitat". A Dosrius. Una visita al passat. 3-14 d'abril de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017. SUBIÑÀ I COLL, Enric (2017). "Dosrius i Canyamars a l'edat mitjana. Una terra de pagesos". Duos Rios, núm. 3, p. 19, 26-27. VILA I BOIXADER, Ramon (1991). El Maresme. Col. Catalunya, esqueixos d'un passat 1. Mataró: Memòria, p. 103. Http://www.poblesdecatalunya.cat/ [Consulta: 27-09-2017].

